

MILJØVERNDEPARTEMENTET

Planlegging for et bedre miljø

Statssekretær Heidi Sørensen

Velkommen til Miljøverndepartementets nettverkssamling for regional og kommunal planlegging og Norge digitalt!

Nasjonale forventninger

Nasjonale forventninger
til regional og kommunal planlegging
vedtatt ved kongelig resolusjon 24. juni 2011

De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging er nå samlet i et hefte, slik dere ser på bildet.

Miljøverndepartementet har ansvar for at det skjer en helhetlig planlegging i landet, både regionalt og lokalt. Dette er forankret i plan- og bygningsloven. Vi ønsker derfor at helhetssyn skal utvikles på samme måte som egenart og spesialkompetanse.

Klimaendringer

3

Vi ser smelting av is og permafrost i nord, mer ekstrem tørke i varme strøk og hyppigere og mer intens nedbør og skred og flom i mange land. Vi kan ikke klare å begrense global oppvarming ved at bare i-land gjør tiltak. I u-land forventes stor utslippsvekst framover.

Klimaendringer er en av vår tids største utfordringer.

Norge skal fram til 2020 kutte de globale utslippene av klimagasser med 30-40 prosent i forhold til Norges utslipp i 1990.

I følge klimaforliket skal Norge reduseres klimagassutslippene med 15-17 millioner tonn i forhold til referansebanen i nasjonalbudsjettet for 2007, når skog er inkludert. Dette innebærer at om lag to tredjedeler av kuttene skal skje i Norge.

Videre skal Norge være karbonnøytralt i 2030 (nasjonale og internasjonale kutt), gitt en global og ambisiøs klimaavtale.

Det er flere gode grunner til å ta vare på naturmangfoldet vårt. For det første **har naturens mangfold en egenverdi**. Den er ikke bare til for oss mennesker. Vi har et etisk ansvar for å ta vare på naturmangfoldet, helt uavhengig av at den er en ressurs for oss. Artsmangfoldet i norsk natur er et resultat av evolusjon som har pågått gjennom millioner av år. Det gir både grunnlag for ærefrykt, og det gir oss et meget stort ansvar som forvaltere av natur.

Natur gir opplevelser. Norge er mer enn fjorder. Vi har stille vann og vide vidder. Vi er Europas grønne lunge. Vi har verdier som vil bli mer og mer etterspurte, fordi de er mangelvare i mange land: urørt natur og attraktive kulturlandskaper som kilde til rekreasjon og opplevelse. Natur gir muligheter for friluftsliv, jakt og fiske. Gode naturopplevelser gir minner for livet.

Naturen gir oss "økosystemtjenester". Naturen gir oss en rekke ting vi er helt avhengige av for å leve på jorda og som er grunnleggende for produksjonen av mat, ferskvann, skog osv. Dessuten regulerer naturen klima og kan bidra med å rense vann. Intakte økosystemer er viktig for å forebygge bl.a. flom og sykdommer.

Oppsummert er naturen grunnlaget for våre liv, menneskets helse, trivsel, økonomi og sikkerhet. Det må gjenspeile seg i planleggingen både på regionalt og kommunalt nivå.

Nytt lovverk må virke sammen

Markaloven

Naturmangfoldloven

Plan- og bygningsloven

5

Nytt lovverk må virke sammen:

- Markaloven fra 2009
- Naturmangfoldloven fra 2009
- Plan-og bygningsloven fra 2008

Planlegging skal være kunnskapsbasert

Vi har mer kunnskap
enn noensinne

6

Foto: Marianne Gjorv

Planlegging skal være kunnskapsbasert.

Vi har mer kunnskap enn noensinne.

Det er viktig med både vitenskaplige basert kunnskap og erfaringsbasert kunnskap.

Rødlistene for arter og naturtyper sier noe om hvor mange arter og naturtyper som står i fare for å bli utryddet fra norsk natur, ved å vurdere risiko for utdøing.

Naturindeksen omfatter også "hverdagsnaturen" vår, den naturen vi har rett utenfor stuedøra. Naturindeksen gjør det mulig å sammenligne tilstanden i ulike økosystemer og geografiske områder. Den kan dermed føre til en bedre forståelse og erkjennelse av de utfordringene vi har om hva som påvirker natur.

Både rødlistene og naturindeksen er viktige verktøy, som utfyller hverandre i arbeidet med å ta vare på naturmangfoldet.

Andre kunnskapskilder:

Naturbasen og Miljøregistreringer i skog

Kommunale planer og reguleringsplaner

Plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven skal virke sammen

Vurderingene og vektleggingene av naturmangfold opp mot andre samfunnsinteresser skal synliggjøres i kommuneplaner og reguleringsplaner

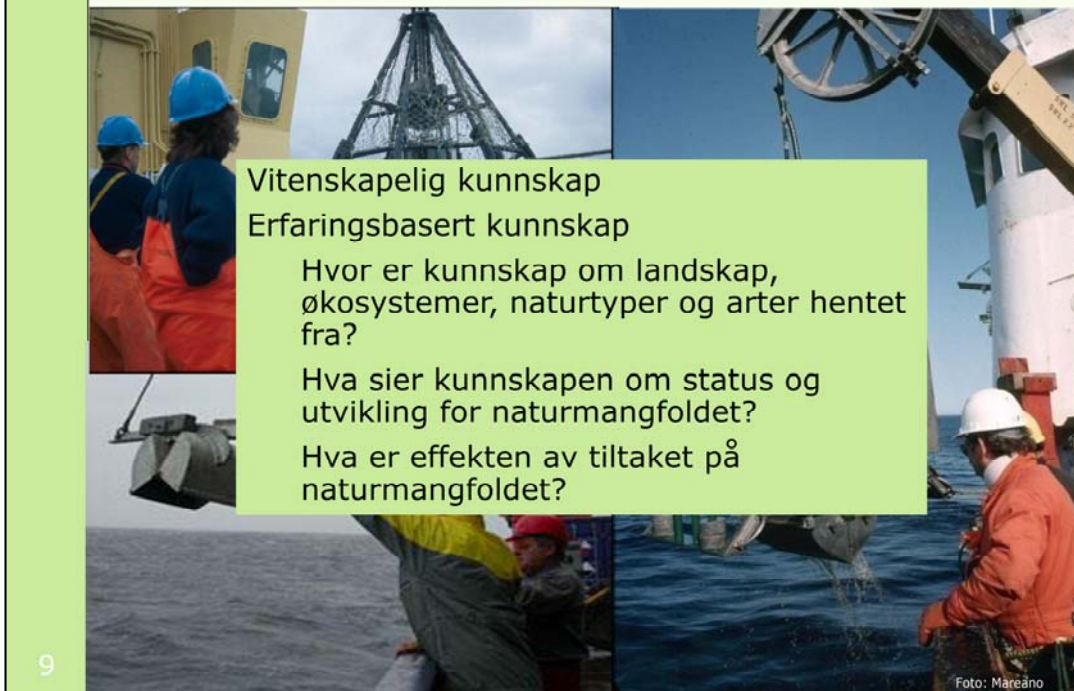
16 % av Norges landareal er vernet.

Resten – 84 % – forvaltes av kommunene gjennom plan- og bygningsloven ved at det utarbeides kommuneplaner og reguleringsplaner.

Dette betyr at lokale og regionale folkevalgte organer har hovedansvaret for å forvalte arealene, landskapet og naturverdiene på vegne av storsamfunnet. Det innebærer også at statlige sektorer må bruke kommunal og regional planlegging for å nå nasjonale mål, i tillegg til virkemidlene på egen sektor.

Det er et nært samvirke mellom plan- og bygningslovens krav i kapittel IV om at alle planer skal ha en beskrivelse som gjør rede for planens innhold og virkning, og naturmangfoldlovens prinsipper for offentlig beslutningstaking i kapittel II. Naturmangfoldloven kapittel II fastsetter de nødvendige vurderingene i forhold til naturmangfoldet som skal være en integrert del av planleggingen. Litt enkelt sagt kan dere lese kapittel II i naturmangfoldloven som en del av plan- og bygningsloven når det skal utarbeides planer.

Prinsippet om kunnskap - § 8

Prinsippet om kunnskap i naturmangfoldlovens §8.

Vitenskapelig kunnskap

Erfaringsbasert kunnskap

Hvor er kunnskap om landskap, økosystemer, naturtyper og arter hentet fra?

Hva sier kunnskapen om status og utvikling for naturmangfoldet?

Hva er effekten av tiltaket på naturmangfoldet?

Føre-var-prinsippet er nært knyttet til kunnskapsgrunnlaget

Det bør legges stor vekt på føre-var-prinsippet der kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig – og mindre vekt der kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig.

Når det ikke er tilstrekkelig kunnskap om tiltakets konsekvenser, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet.

Håndtering der man ikke har tilstrekkelig kunnskap om tiltakets konsekvenser, men det antas å ikke være verdifull eller truet natur i det aktuelle området.

Bygging av bolighus i Frøya kommune

*"Kravet til kunnskapsgrunnlaget er dermed **oppfylt**, jf. naturmangfoldloven § 8. Området er imidlertid dårlig kartlagt, og det er departementets vurdering at kunnskapsgrunnlaget **ikke er tilstrekkelig**. Det betyr at føre-var-prinsippet i § 9 i naturmangfoldloven kommer inn. Målet med føre-var-prinsippet er å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Bortsett fra kystlynghei er det **ikke grunn til å anta at det vil være noen annen truet naturtype eller truede arter** i det aktuelle området. Føre-var-prinsippet tillegges derfor **mindre vekt** i denne saken. " 21.06.2011*

11

Kystlynghei

Foto: Jan Rabben/NV/Samfoto

Disse vakre purpurkleddede heiene langs kysten kalles kystlynghei. De er beitemark som er dominert av røsslyng og dannet på grunn av menneskelig bruk gjennom tusenvis av år. De kan derfor kalles Europas første kulturlandskap. Heiene ble beitet og brent slik at nye og mer næringsrike røsslyngplanter skulle vokse opp igjen, og slik holde skogen unna.

Kystlyngheiene er stort sett næringsfattige, men rommer mange arter. Den er også truet og har fått sin egen handlingsplan.

Eksempel på sak om bygging av bolighus i strandsonen, Frøya kommune, i et typisk kystlynghei-landskap:

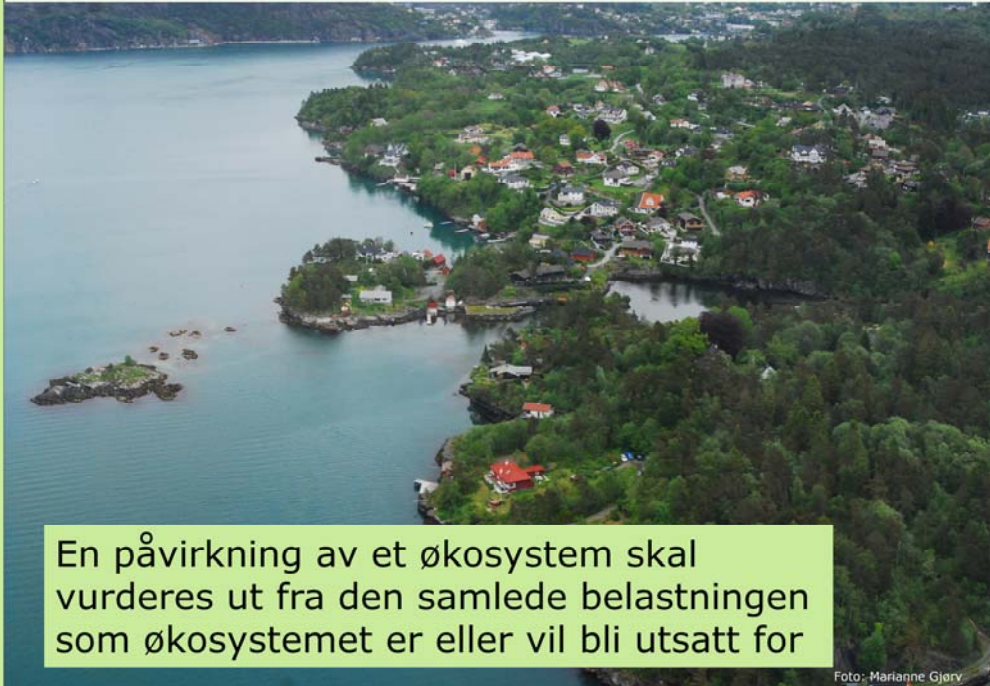
Her reiste fylkesmannen innsigelse til fire av seks nye bolighus ut fra hensyn til strandsonen. Miljøverndepartementet støttet fylkesmannen og sa nei til de fire bolighusene med begrunnelse at;

Bygging vil hindre muligheten for allmenne ferdsel langs sjøen og gi uheldige inngrep i landskapet og det er alternativ plassering mulig.

I vedtaksbrevet er naturmangfoldlovens bestemmelser i kap. II fulgt. Slik sitatet viser, er det foretatt vurderinger i forholdet til

kunnskapsgrunnlaget og føre-var-prinsippet og en vekting mellom dem, basert både på vitenskaplig og erfaringsbasert kunnskap.

Prinsippet om samlet belastning

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for

12

Foto: Marianne Gjorv

Prinsippet om samlet belastning, i naturmangfoldloven § 10, er en utfordring: "En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for".

Vurderingen av den første påvirkningen.

Vurdering av nye påvirkninger på et allerede påvirket økosystem.

Bygging av bolighus i Frøya kommune

"Etter naturmangfoldloven § 10 skal påvirkning på et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli utsatt for. **Konsekvensene av en eventuell utbygging må ses i sammenheng med andre belastninger kystlyngheien er eller vil bli utsatt for.** Det er utarbeidet utkast til handlingsplan for ivaretagelse av kystlynghei, hvor det framgår at denne naturtypen først og fremst er negativt påvirket av tilgroing og skogplanting, luftforurensning og opphørt bruk. Det framgår videre at **Frøya har gode lyngheiområder, men at de ikke er blant dem som i utkast til handlingsplan anses som de mest verdifulle.** Dersom det aktuelle tiltaket gjennomføres, vil et mindre areal med kystlynghei på Frøya bli borte. **Sett i sammenheng med den samlede utbredelse av naturtypen og øvrige belastning naturtypen kystlynghei er utsatt for, antas det aktuelle tiltaket ikke å medføre noen særlig ekstra belastning av betydning for naturtypen som sådan,** jf. naturmangfoldloven § 10. " 21.06.2011

13

Kystlynghei

Foto: Jan Rabben/NN/Samfoto

Eksempel med bygging av bolighus i Frøya kommune:

"Etter naturmangfoldloven § 10 skal påvirkning på et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli utsatt for. **Konsekvensene av en eventuell utbygging må ses i sammenheng med andre belastninger kystlyngheien er eller vil bli utsatt for.** Det er utarbeidet utkast til handlingsplan for ivaretagelse av kystlynghei, hvor det framgår at denne naturtypen først og fremst er negativt påvirket av tilgroing og skogplanting, luftforurensning og opphørt bruk. Det framgår videre at **Frøya har gode lyngheiområder, men at de ikke er blant dem som i utkast til handlingsplan anses som de mest verdifulle.** Dersom det aktuelle tiltaket gjennomføres, vil et mindre areal med kystlynghei på Frøya bli borte. **Sett i sammenheng med den samlede utbredelse av naturtypen og øvrige belastning naturtypen kystlynghei er utsatt for, antas det aktuelle tiltaket ikke å medføre noen særlig ekstra belastning av betydning for naturtypen som sådan,** jf. naturmangfoldloven § 10. "

Prinsippet om miljøforsvarlige teknikker, driftsmetoder og lokalisering

For å unngå eller begrense skade på naturmangfoldet ...

Foto: Statnett

... skal det tas utgangspunkt i slike teknikker, driftsmetoder og lokalisering ...

... som gir de beste samfunnsmessige resultater

Foto: Erlend Skutberg, Statens naturoppsyn

14

Prinsippet om miljøforsvarlige teknikker, driftsmetoder og lokalisering

For å unngå eller begrense skade på naturmangfoldet...

... skal det tas utgangspunkt i slike teknikker, driftsmetoder og lokalisering ...

... som gir de beste samfunnsmessige resultater.

Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen

Statlige planretningslinjer differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen ble vedtatt av regjeringen 25. mars 2011 og lansert av Jens Stoltenberg, Liv Signe Navarsete og Erik Solheim på Huk på Bygdøy samme dag.

Retningslinjene følger opp lovendring i plan- og bygningsloven fra 2008. Retningslinjene skal legges til grunn ved praktiseringen av loven i forhold til planer og dispensasjoner.

Formål; Tydeliggjøre nasjonal arealpolitikk, Ivareta allmenne interesser og unngå uheldig bygging, Geografisk differensiering. Mer detaljert differensiering gjøres gjennom plan.

Kysten deles i tre hovedområder

16

1. Oslofjordområdet
 2. Andre områder der presset på arealene er stort
 3. Områder med mindre press på arealene

Inndelingen følger kommunegrensene

Strandsone forvaltningsklasser
 Kystkommuner i Oslofjordområdet
 Andre kommuner med stort arealpress
 Kommuner med mindre arealpress
 Kommuner uten strandsone

Tromsø
 Bodø
 Trondheim
 Bergen
 Stavanger
 Kristiansand

0 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000
 Kilometers

Foto: Marianne Gjør

Ulike føringer for følgende tre områder:

1. Oslofjorden; tidligere rikspolitiske retningslinjer videreføres = streng praksis.
2. Områder med press, også streng praksis.
3. Områder med mindre press. Ikke like strengt. Større rom for utbygging, spesielt næringsutvikling og reiseliv.

Ulike formuleringer for de tre områdene. Skiller mellom skal/bør blant annet for

- hvor streng praksis skal være
- vurderingen i forhold til allmenne interesser
- tiltak plasseres unna sjøen
- alternative plasseringsmuligheter
- vurdering av fritidsboliger, naust og brygger

Regionale planer

Regional planlegging er et viktig verktøy for å løse planutfordringer som krever helhetlig tenkning på tvers av kommunegrenser, og noen ganger også på tvers av fylkesgrenser.

Planområder hvor det er viktig å tenke helhetlig på tvers av grenser, er for eksempel reindrift, vindkraft, strandsoneproblematikk og areal- og transportplanlegging.

Det er viktig at de regionale planene gir tydelige retningslinjer, at de forankres godt og følges opp både av regionale og lokale myndigheter.

Den regionale planleggingen er blitt styrket gjennom at man for planer som gir retningslinjer for arealbruk kan benytte seg av regionale planbestemmelser som er juridisk bindende.

Regional planstrategi skal være med på å styrke den regionale planleggingen gjennom at viktige regionale aktører er med å prioritere hvilket tema det skal utarbeides planer for, og avtaler hvem som skal bidra i planleggingen. Slik blir den regionale planleggingen mer målrettet og mer forpliktende.

Regionale villreinplaner

Planene godkjent
innen våren 2013

Ny informasjon om
villrein og
menneskers bruk av
fjellet må inn i
planene

Skal legge grunnlaget
for en langsiktig og
bærekraftig bruk av
fjellområdene

18

Foto: Per Jordheiv

86% av Norges areal forvaltes etter plan- og bygningsloven. Et av hovedformålene i plan- og bygningsloven er bærekraftig arealforvaltning. Bevaring av arter og deres leveområder er også et av hovedprinsippene i den nye naturmangfoldloven.

Det er viktig at bruk av disse lovene sees i sammenheng i villrein fjellene. Norge er det eneste landet i Europa som har intakte høyfjellsøkosystemer med bestander av villrein. Dette gjør villreinen til en ansvarsart for Norge.

Det er derfor satt i gang et arbeid med å lage regionale villreinplaner. I planarbeidet skal det avgrenses 10 nasjonale villreinområder og to europeiske villreinområder. De to europeiske villreinområdene er basert på genetiske forskjeller på grunn av innvandring sørøstfra og nordøstfra.

Planarbeidet skal komme fram til en langsiktig og helhetlig strategi for forvaltningen av prioriterte fjellområder som er spesielt viktige for villreinen i Norge.

Norge er gjennom Bernkonvensjonen forpliktet til å ta var på ville dyr og planter og deres leveområder. Konvensjonen om biologisk mangfold gir også mange føringer som er relevante for villreinforvaltningen, blant annet vern, bærekraftig bruk og bevaring av bestander og deres leveområder.

Regionale vindkraftplaner

Hvordan sikre at regionale vindkraftplaner gir et godt grunnlag for å ivareta miljøverdier i konsesjonsbehandlingen?

19

Foto: Ina Rognerud

Regjeringen oppfordrer fylkene til å utarbeide regionale vindkraftplaner.

Planer i Rogaland og Sør-Trøndelag er godkjent av Miljøverndepartementet, i samråd med Olje- og energidepartementet.

Vi har nå til behandling vindkraftplaner i Sogn og Fjordane og Nordland, og flere fylker er i gang (Finnmark, Østfold).

Regionale planer kan være godt egnet til helhetlige vurderinger av aktuelle områder. Det er imidlertid Norges vassdrags- og energidirektorat som tar stilling til enkeltprosjekter, gjennom sin konsesjonsbehandling.

Utfordringer:

Norges vassdrags- og energidirektorat meddeler vindkraftkonsesjoner i områder som ikke er anbefalt for vindkraftutbygging i godkjent plan (Rogaland).

Hvordan sikre at regionale vindkraftplaner gir et godt grunnlag for å ivareta miljøverdier i konsesjonsbehandlingen?

Regionale småkraftplaner

Foto: NVE

Foto: Korbøl Auen

Foto: Trond Blomlie

Foto: Jan Henning L'Abbée-Lund

20

Vassdragsnaturen i Norge er vår regnskog. Den utgjør store landskapsverdier og er derfor også en økonomisk ressurs for turisme og reiseliv. Et stort omfang av vassdragene våre er allerede berørt av kraftutbygging. I tillegg vet vi at det vil komme ny utbygging i vassdragene som følge av ordningen med el-sertifikatene og våre nasjonale forpliktelser fra fornybardirektivet.

Vi må møte det økte utbyggingstrykket gjennom bedre forvaltningsbeslutninger for nye inngrep. Vi har fått på plass nødvendige og gode virkemidler i naturmangfoldloven og vannforskriften.

Regjeringen oppfordrer også fylkene til å utarbeide regionale planer for små vannkraftverk. Miljøverndepartementet har nå den fylkesvise planen for Hordaland til behandling. Jeg kan derfor ikke si så mye om denne planen nå. Jeg er imidlertid kjent med at Sogn og Fjordane er i sluttfasen med sin plan og at Nordland og Rogaland er godt i gang. I tillegg er jeg kjent med at Nord-Trøndelag også jobber med energi- og miljøplan.

Jeg håper de kommende regionale planene for små vannkraftverk vil gi en god systematisering av tilgjengelig kunnskap, noe Hordalandsplanen gjør. Videre håper jeg de vil gi tydelige signaler og rammer for framtidige utbyggingsplaner. De regionale planene for små vannkraftverk må også tilfredsstille de nasjonale føringene, som ligger i Olje- og energidepartementets retningslinjer for disse planene. Videre må planene ligge innenfor rammene av annen vedtatt nasjonal politikk på miljøområdet.

Jeg oppfordrer fylkene til å klarlegge andre særlige regionale og lokale miljøhensyn. Dere bør vurdere hva som vil være en forsvarlig samlet belastning på naturmangfold og landskap i lys av dagens situasjon, og i lys av potensielle nye inngrep fra små vannkraftverk og annen virksomhet som vil berøre vår vassdragsnatur.

Regionale vannforvaltningsplaner

Vi er godt i gang med regionale vannforvaltningsplaner for alt vann i Norge

21

Foto: Marianne Gjørsvik

Vi er godt i gang med regionale forvaltningsplaner for alt vann i Norge.

Det jobbes i alle våre 11 vannregioner med å kartlegge hvordan det står til med kystvann, ferskvann og grunnvann. En slik kartlegging skal være ferdig i 2012. På grunnlag av denne, skal det utformes mål og tiltak.

De regionale vannforvaltningsplanene skal vedtas på fylkesnivå og godkjennes av kongen i 2015.

Plansamarbeidet i Oslo og Akershus

22

Selv om det lenge har vært samarbeidsinitiativ og samarbeidstiltak i hovedstadsområdet, var det ikke noen samlet innsats innen areal og transport på politisk nivå i hovedstaden.

Derfor påla regjeringen i 2008 regionalt plansamarbeid om areal- og transportplanlegging mellom Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Intensjonen var å få felles grep rundt overordnet regional planlegging og framtidige areal- og transportløsninger på tvers av kommunegrensene i Oslo og Akershus.

Miljøverndepartementet leder arbeidet, men plan- og vedtaksmyndighet er fortsatt hos de respektive beslutningsorganer; Oslo bystyre og Akershus fylkesting.

Etter en bred (og lang) medvirkningsprosess der kommuner og transportetater også er involvert, er en regional planstrategi og planprogram i ferd med å få sin endelige politiske behandling. Planstrategien skal tilslutt godkjennes av Kongen.

Hva skal oppfylles etter naturmangfoldloven?

Status, utvikling og effekter samt samlet belastning og lokalisering knyttet til naturmangfold.

Hvordan vurderes og vektlegges kunnskapen om landskap, økosystemer, naturtyper og arter i beslutninger?

Vedtaket med eventuelle vilkår eller avslag på søknaden.

I gjennomføring av forvaltningsreformen, legger regjeringen vekt på at fylkeskommunale og kommunale virkemidler i større grad enn i dag, skal bidra til å kutte utslipp av klimagasser.

Høsten 2009 ble det fastsatt **statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging** i kommuner og fylker. Målet var at alle kommuner og fylkeskommuner utarbeidet første generasjons klima- og energiplanlegging innen 1. juli 2010. En klima- og energiplan skal være en handlingsplan med konkrete mål og anbefalte prioriteringer av tiltak som skal legges frem for politisk behandling. Mange kommuner har satt seg høye mål – og flere er i gang med viktige og spennende tiltak. Nå har nær sagt alle landets kommuner utarbeidet en klima- og energiplan. Vi er svært glad for at kommunene følger opp.

I neste generasjon klima- og energiplaner kan det ligge et potensial i at flere kommuner går sammen om å utarbeide planer, slik at tiltak og virkemidler sees i et mer regionalt perspektiv.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, omhandler forventninger til fylkeskommunene. Forventningene etablerer ikke ny politikk, og det bør derfor ikke være overraskende at forventningene er knyttet til at klimautfordringene og norsk energiomleggingspolitikk skal følges opp gjennom den ordinære planleggingen, bl.a ved at klima- og energiplanene vurderes hvert fjerde år.

Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging

Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging har som hensikt å sikre bedre samordning av arealplanlegging og transportplanlegging.

Areal- og transportplanlegging er et felles ansvar mellom stat, fylkeskommunene og kommune som krever felles mål, samarbeid, prioritering, og helhetlige grep, f.eks for å finne gode løsninger for **fortetting nær kollektivknutepunkt og helhetlige kollektivakser.**

Statlige myndigheter må følge opp på overordnet nivå, blant annet gjennom arbeidet med Nasjonal Transportplan og arealpolitikk.

Fylkeskommunen har et viktig ansvar for aktivt å følge opp nasjonal lokaliseringpolitikk, bl.a. rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre og om samordnet areal- og transportplanlegging, og bidra til at plan og bygningsloven brukes aktivt for å bedre lokalmiljø for å redusere belastningen fra forurensning.

Handelens struktur og lokalisering er en sentral utfordring. Her ser vi et godt eksempel - utbygging av et kjøpesenter ved Kolbotn jernbanestasjon – et kollektivknutepunkt.

Tilpasning til klimaendringer

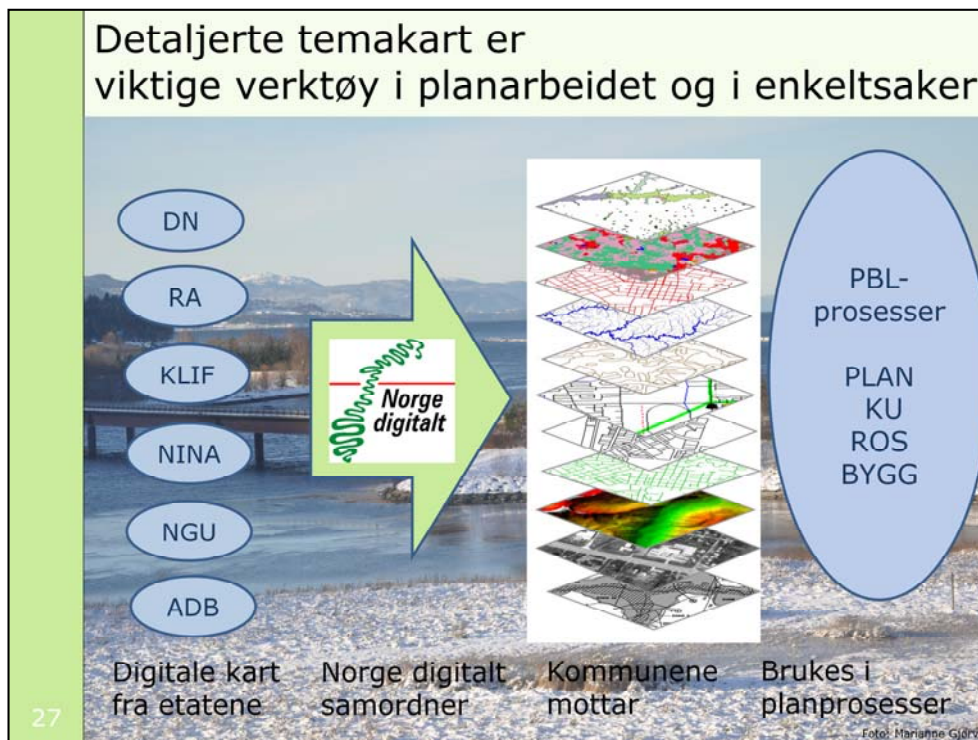
Bildet illustrerer antatt stormflonivå i 2100 i Stavanger. Det viser at hvis vi ikke tar høyde for økt havnivå når vi bygger langs kysten, vil klimaendringene kunne føre til tap av store materielle verdier.

Menneskeskapte klimaendringer får alvorlige konsekvenser for natur og samfunn. FNs klimapanel lanserte nylig en rapport om ekstremvær og hvordan vi skal forebygge og håndtere hyppigere og mer intenst nedbør, tørke og langvarige hetebølger. Rapporten bekrefter mange av de viktigste funnene i fjerde hovedrapport, blant annet at nedbørsmønstrene endrer seg og at vi vil oppleve flere og mer langvarige hetebølger.

Siden 2007 har det vært arbeidet med utviklingen av en nasjonal strategi for klimatilpasning. Et offentlig utvalg ble opprettet i 2008. Det utvalget presenterer en samlet oversikt over konsekvenser av klimaendringene på berørte samfunnsområder og drøfter hvordan tilpasningsarbeidet kan styrkes og utvikles videre.

Regjeringen har satt i gang et arbeid med en stortingsmelding om klimatilpasning. I den forbindelse skal vi se nærmere på kunnskapsbehov, hvordan vi sentralt kan legge bedre til rette for at berørte kan ta sin del av ansvaret, og avklare roller og ansvar for eksempel mellom kommunale og statlige myndigheter.

Det er viktig at klimatilpasning ikke blir løsrevet fra øvrig planlegging, men integreres i den ordinære planleggingen.

Detaljerte temakart er viktige verktøy i planarbeidet og i enkeltsaker. Hver etat må gå gjennom sine data slik at de blir nyttige i arealplanleggingen.

Den nye geodataloven gir etatene plikt til avlevering på standardisert form. Etatene leverer data via Norge digitalt. Statens kartverk følger opp etatene.

Direktoratet for naturforvaltning har kjørt en prosess for å avdekke hvilke behov kommunene har og hvordan kartene skal utformes for å kommunisere på en tydelig måte. DN leverer både temakart og detaljert beskrivelse og verdsetting for hver lokalitet.

Fylkeskommunene, kommunene, fylkesmennene og de andre deltakerne i Norge digitalt kan gå inn og hente ut "pakker" med temakart som representerer viktige arealinteresser. Alle fylker og kommuner utenom Oslo er med i Norge digitalt.

Fylkeskommunene og kommunene bør bruke disse data på en systematisk måte for å fremme en kunnskapsbasert og effektiv forvaltning

Ny forskrift om konsekvensutredninger kommer i 2012

Skal sikre en bedre samordning av regelverk, bl.a. naturmangfoldloven, forurensningsloven og vannforskriften

28

Ny konsekvensutredningsforskrift foreventes på høring til våren.

Nytt regelverk krever visse endringer i kriteriene for hvilke planer og tiltak som omfattes og krav til innhold i konsekvensutredninger (KU).

Det krever også at tiltakshaver skal legge inn miljødata om arter og artstyper i henholdsvis artstypekart og naturtypekart hos Artsdatabanken.

EØS avtalens overvåkningsorgan ESA, mener forskriften har noen svakheter ift EU-direktivene om konsekvensutredninger når det gjelder hvilke planer og tiltak som automatisk omfattes, kriterier for hvilke planer og tiltak som krever konsekvensutredninger (§ 4) og krav til vurdering av sumvirkninger.

Erfaringene med konsekvensutredningssystemet tilsier noen presiseringer av bla hvilke planer som omfattes og hva planprogram og konsekvensutredning skal inneholde.

Nye veiledere

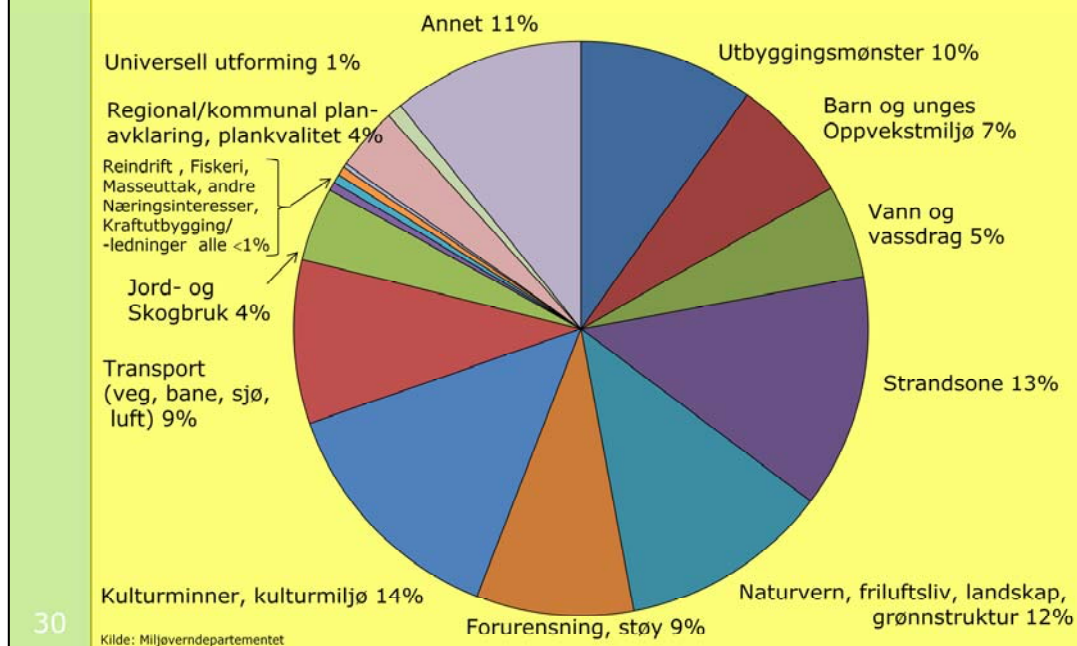
29

Ny veileder om utvalgte naturtyper nettopp ferdig

Arbeider med veiledere om

- lovkapittel II i naturmangfoldloven
- prioriterte arter
- konsekvensutredninger

Reguleringsplan 2010 – hvor ofte begrunnelsen er brukt i innsigelse

Diagrammet viser innsigelser til reguleringsplaner i 2010

Det ble fremmet 814 innsigelser til 582 planer av i alt 2004 planer sendt på høring – dvs. innsigelse til 29% av planene.

Av disse kom 16 planer av de 582 med innsigelser mot seg til Miljøverndepartementet. For reguleringsplaner er altså andelen enda mindre (2,8%) enn for kommunedelsplaner (7,8%)

Til sammenlikning

2010: 2004 planer og innsigelse til 29 % (582 stk)
Av disse 582 gikk 16 (2,8%) til MD (Kpl 7,8%)

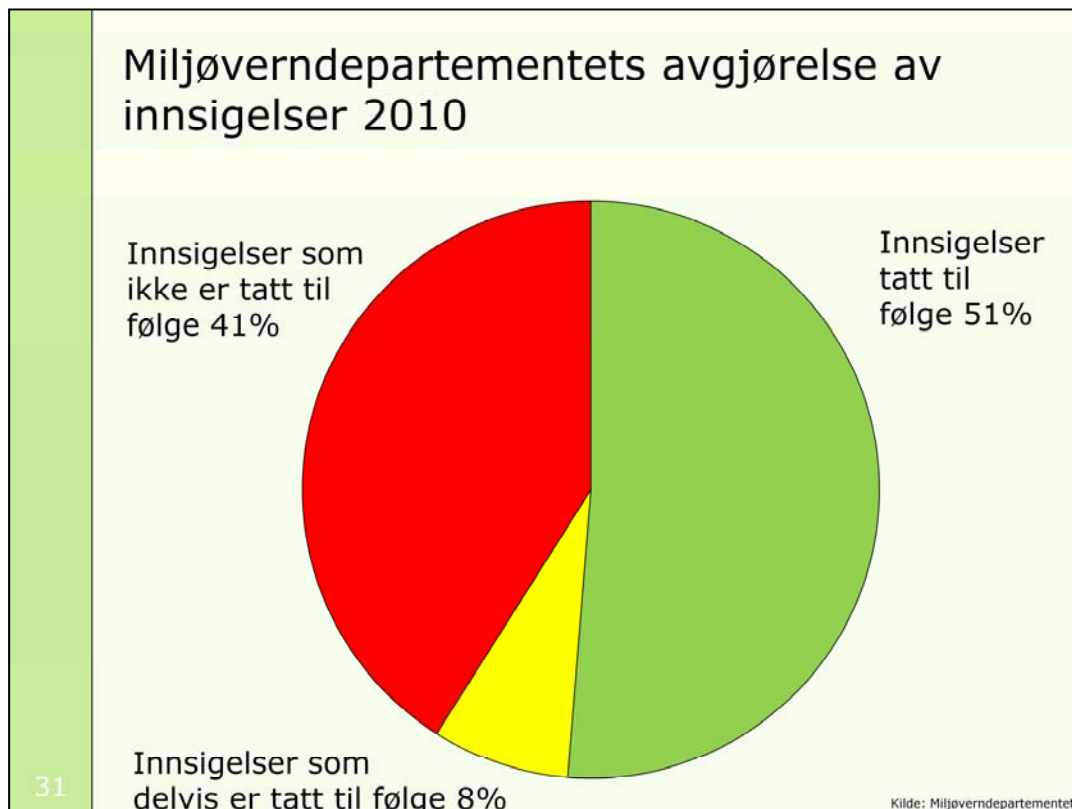
2009: 2666 planer og innsigelse til 32 % (853 stk)
Av disse 853 gikk 28 (3,3%) til MD (Kpl 10,7%)

2008: 2483 planer og innsigelse til 28% (695 stk)
Av disse 695 gikk 26 (3,7%) til MD (Kpl

2007: 2615 planer og innsigelse til 23% (601 stk)
Av disse 601 gikk 22 (3,7%) til MD

Samlet ser vi at rundt 90 % av innsigelsene på kommuneplannivå der det reises innsigelse til nesten halvparten, og 96-97% av dem til reguleringsplan (innsigelse til 22-32%), **løses lokalt**.

Tar vi det totale antallet planer er andelen som kommer til MD svært liten. På de fire siste årene i snitt 6% av kommuneplanene og 0,9 % av reguleringsplanene. For kommuneplanene har vi sett at andelen er fallende fra 8,5% i 2007 til 6,7% i 2008, 4,9 % i 2009 og kun 3,7% i 2010 om tallene vi har fått fra Statistisk sentralbyrå stemmer.

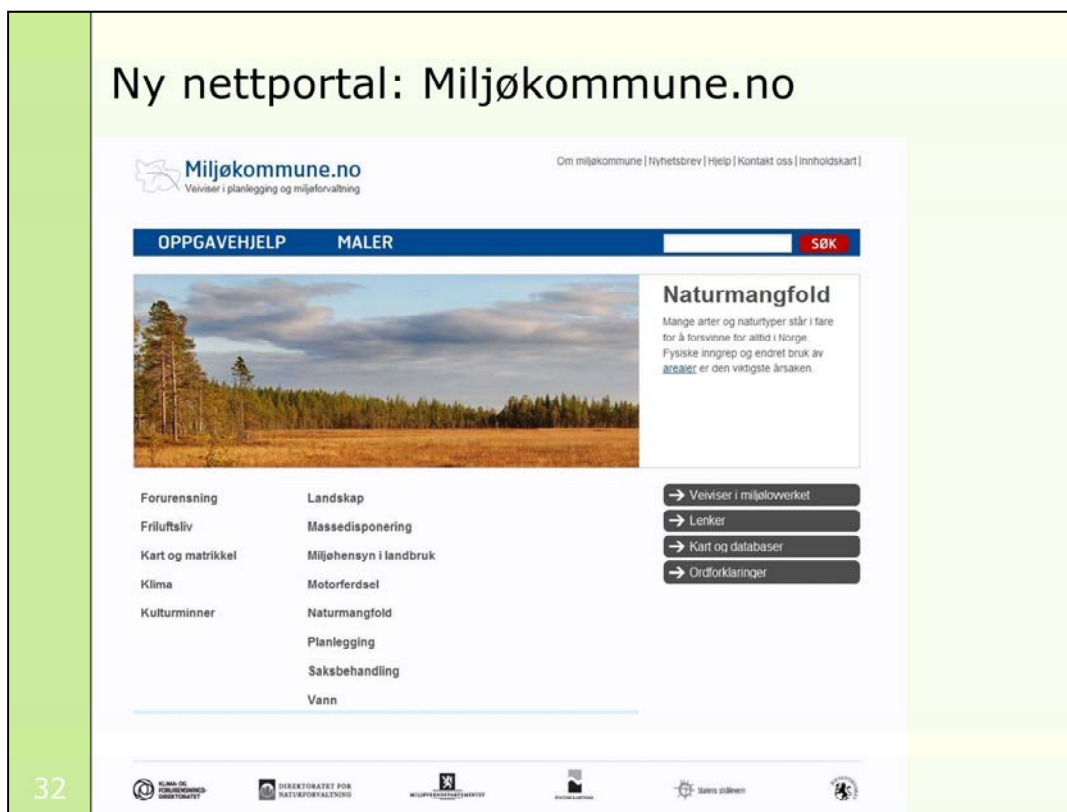
Hva som er innsigelsesgrunn for sakene som kommer til Miljøverndepartementet varierer. Derfor endres også fordelingen mellom medhold, delvis medhold og ikke tatt til følge.

Variasjonen er størst mellom ikke tatt til følge og delvis tatt til følge. Som dere ser var andelen delvis tatt til følge i 2010 på 8 %, mens i 2009 var den 21%.

Likevel var både i 2009 og 2010 andelen av innsigelser som ble tatt til følge, litt over 50% (2009 = 53% og 2010 = 51%)

Det er viktig når en leser statistikken å huske på at vi har noe etterslep, slik at mange av sakene som ble avgjort i 2009 og 2010 kom inn året før. Derfor kan ikke fordelingen på innsigelsesgrunn og fordeling av avgjørelsene sammenliknes direkte

Ny nettportal: Miljøkommune.no

32

Her er en foreløpig layout for nettportalen.

Hovedtrekkene i oppbyggingen er en inndeling i TEMASIDER som forklarer HVA. De skal gi kommunene komplett oversikt over all myndighet og alle plikter innenfor temaet.

På temasidene skal det være tilgang til veiledning om HVORDAN. Oppskrifter i form av sjekklister, maler, osv beregnet på saksbehandler.

I tillegg skal det være gode søkemuligheter, stikkordslister a-å inkludert alle synonymer, ordforklaring, snarveier slik at en kan gå rett på, m.m.

Vi kommer til å ha med temaord også fra andre departementers ansvarsområder, men der vil ikke vi lage veiledning/oppskrifter, men lenke til det de har.

Mål for Miljøkommune.no

- likere behandling av like saker
- riktigere saksbehandling (følge planer)
- effektiv oppgaveløsning (gode planer)
- løse uten kompetanse, samtidig få økt kompetanse
- økt bevissthet om miljø- og planansvaret
- miljøforbedring – flere plan- og miljøoppgaver gjøres bedre
- miljøforvaltningen opptrer samlet
- godt kjent hjelpemiddel over tid
- viktigste informasjonskanalen mellom stat og kommune

Lykke til videre!

33

Foto: Marianne Gjerv